

คุณลักษณะของห้วคะแนนสตรีในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

CHARACTERISTICS AND QUALIFICATIONS OF FEMALE VOTES CANVASSERS IN BANG DUNG DISTRICT, UDON THANI PROVINCE

แสงระวี พิมพรภิรมย์^{1*} และ พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์²

SANGRAWEE PIMPORNPIROM^{1*} and PEERASIT KAMNUANSILPA²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คุณสมบัติของห้วคะแนนที่เป็นผู้หญิง 2) เพื่อวิเคราะห์มุมมองของประชาชนต่อห้วคะแนนผู้หญิง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 50 คน 2) ห้วคะแนน 50 คน และ 3) ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 180 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย และการใช้แบบสอบถามที่ได้ทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้เท่ากับ 0.91 การนำเสนอข้อมูลด้วยคำร้อยละ และการตีความเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ห้วคะแนนหญิงที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นห้วคะแนนคือ ผู้ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับและน่าเชื่อถือในชุมชนในบทบาทต่าง ๆ กัน เช่น เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านท้องถิ่น หรือภรรยาผู้นำในชุมชนหรือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการเมืองเป็นอย่างดี งานวิจัยนี้ยังได้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับห้วคะแนนชายห้วคะแนนหญิงจะมีความน่าเชื่อถือและคุณสมบัติที่เหมาะสมในการเป็นห้วคะแนนมากกว่าห้วคะแนนชาย ที่เป็นเช่นนี้ เพราะห้วคะแนนหญิงมีความอ่อนโยน ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ รักษาคำพูดและสามารถนำเสนอโนบายของผู้สมัครฯ ได้ดีกว่าห้วคะแนนชาย ส่งผลให้ห้วคะแนนหญิงสามารถชักจูงให้ประชาชนคล้อยตามได้ จนนำไปสู่ความนิยมในตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้มากกว่าห้วคะแนนชาย

คำสำคัญ : ห้วคะแนน ; การเลือกตั้ง ; บทบาทสตรี

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Master Student of Public Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand

² รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Associate Professor, College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand

* Corresponding Author, Email: wittayaspoill@gmail.com

ABSTRACT

This research attempted to 1) analyze the characteristics and qualifications of female vote canvassers and 2) analyze public views on female vote canvassers qualifications in Ban Dung District, Udon Thani Province from the viewpoint of three groups: Local political candidates, canvassers, and local residents; 50 political candidates, 50 vote canvassers, and 180 eligible voters age 18 years or older. Data collected by interviewing and group discussion and questionnaires that were tested to find the confidence value (Reliability) was equal to 0.91 Present data by percentage, descriptive and Content Analysis

This study found that women play an important role as vote canvassers. The characteristics of the more effective canvassers include age 40 years or older, bachelor's degree education, has/had served in a community leadership position, and are accepted and trusted by the local residents in various roles. For example, some of these women are members of women's support groups, others are spouses of community leaders, some are village health volunteers, etc. Importantly, the best vote canvassers are those with good experience in politics. This research also found that, compared to their male counterparts, the female vote canvassers are more trusted and generally have more attributes for being a successful vote canvasser. An explanation for this is that the women take a gentler approach, are always smiling, speak with a pleasant voice, project a sense of honesty and fairness more than their male counterparts. The female vote canvassers are more skilled at articulating the policy positions of the candidates, and that makes them more effective in persuading local voters to take a side of the preferred candidate than their male counterparts.

Keywords: female vote canvassers ; votes ; women play

บทนำ

ปัจจุบันยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การทำงานนอกบ้านนั้นมิได้จำกัดแต่เพียงเฉพาะผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงก็มีความสามารถและมีศักยภาพเช่นเดียวกันกับผู้ชาย ทำให้บทบาทของผู้หญิงในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะกระแสโลกาภิวัตน์และวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยมากขึ้น นอกจากจะมีการทำงานและหาเลี้ยงครอบครัวแล้ว ผู้หญิงมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย ประกอบกับสังคมไทยให้การยอมรับผู้หญิงมากขึ้น ทำให้สถานภาพของผู้หญิงได้ถูกยกระดับขึ้นมาให้มีความเสมอภาคกับผู้ชาย อันเป็นผลมาจากการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคทางเพศโดยเฉพาะด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในทางสังคม ผู้หญิงได้รับการยอมรับให้มีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่ากับผู้ชาย ทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข และการเมือง

ในทางการเมือง มีการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนผ่านกลไกของรัฐธรรมนูญโดยไม่เลือกเพศ ซึ่งในหลายประเทศเราพบว่า จำนวนของผู้หญิงที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีมากขึ้น สำหรับประเทศไทยมีนักการเมืองระดับชาติที่เป็นผู้หญิงประมาณ 1 ใน 5 คิดประมาณร้อยละ 20 ซึ่งใกล้เคียงกับแถบประเทศใกล้เคียง ในปี พ.ศ. 2550 มีผู้หญิงสนใจเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงร้อยละ 16 ในส่วนของผลการเลือกตั้งนั้น พบว่า ในกรณีของการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมามีผู้หญิงเข้าสู่อำนาจการเมืองเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนร้อยละ 14 ของผู้สมัครจะเห็นได้ว่า แนวโน้มของประเทศไทยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (จินชรา สุขวัฒนะ, 2551)

สารานุกรมการเมืองไทยของสถาบันพระปกเกล้า ระบุว่า หักคะแนนเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่ทำหน้าที่ในการหาเสียงหรือหาคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเชิญชวนให้ประชาชน

เลือกผู้สมัครที่ตนสนับสนุน หัวคะแนนคือผู้ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในท้องถิ่น มีอิทธิพลที่สามารถโน้มน้าวเชิญชวนให้ประชาชนหันมาสนใจเลือกผู้สมัครที่ตนสนับสนุนได้ การเป็นหัวคะแนน อาจมีทั้งเป็นโดยไม่รับสิ่งตอบแทน เพราะทำด้วยอุดมการณ์ที่ตรงกัน หรือรักใคร่ชอบพอยช่วยเหลือเป็นญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ผู้ที่ตนนับถือ หรือรับสิ่งตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2547)

การเลือกตั้งในประเทศไทย การได้มาซึ่งคะแนนเสียงแทบทุกครั้งยังต้องอาศัยคะแนนจากการหาเสียง (อรทัย ก๊กผล, 2552) โดยพฤติกรรมการหาเสียงของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง คือ การออกพบปะเยี่ยมเยียน การจัดเวทีปราศรัยหาเสียง การแจกสิ่งของ การใช้เงินซื้อเสียง และการหาเสียงผ่านหัวคะแนน ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งในประเทศไทยในระยะเวลาเกือบ 30 ปีภายหลังจากที่มีการศึกษาในเรื่องนี้ ผลการศึกษายังคงไม่มีความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การเลือกตั้งในประเทศไทยแทบทุกครั้ง หัวคะแนนยังมีบทบาทและมีความสำคัญอย่างมากในการได้มาซึ่งคะแนนเสียงของผู้สมัคร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอุดรธานี ปี 2562 และ ปี 2563 ได้กำหนดให้อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี อยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 3 จำนวนหน่วยเลือกตั้ง 172 หน่วย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 97,288 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอุดรธานี, 2563) จากการสังเกตการณ์การเลือกตั้งในพื้นที่ในหลายปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ คือ อำเภอบ้านดุง มีหัวคะแนนที่เป็นผู้หญิงมากขึ้น และหัวคะแนนผู้หญิงก็ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้สมัครเลือกตั้งเช่นเดียวกับผู้ชาย เนื่องจากหัวคะแนนผู้หญิงมีความสามารถในการหวานล่อมและชักจูงให้ประชาชนคล้อยตามได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงมักมีกลุ่มผู้หญิงเป็นหัวคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำกลุ่มต่าง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้น ผู้หญิงจึงตกเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่ผู้สมัครเลือกตั้งจะใช้เป็นหัวคะแนนเสียงเพื่อเป็นตัวแทนในการหาเสียงของผู้รับสมัครรับเลือกตั้งต่างจากอุดมคติในสมัยก่อนที่มองว่า หน้าที่ของผู้หญิงคืออยู่บ้านไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับทางการเมือง

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่า ในความเป็นจริงแล้วผู้หญิงที่เหมาะสมที่จะเป็นหัวคะแนนควรมีคุณสมบัติอย่างไร และหัวคะแนนผู้หญิงมีความน่าเชื่อถือแตกต่างจากหัวคะแนนผู้ชายหรือไม่ และทิศทางการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

จะมีผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการหาเสียงและร่วมเป็นหัวคะแนนอย่างไร เพื่อทราบถึงทิศทางการเมืองและสถานการณ์การเลือกตั้งท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติของหัวคะแนนที่เป็นผู้หญิง แนวคิดทางสังคม การเมือง ประชากร และเศรษฐกิจ ของหัวคะแนนผู้หญิง
2. เพื่อวิเคราะห์มุมมองของประชาชนเกี่ยวกับคุณสมบัติหัวคะแนนผู้หญิง

การทบทวนวรรณกรรม

หัวคะแนนเป็นกลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการเลือกตั้งเพราะจะเป็นตัวกลางระหว่างพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งกับผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นหัวคะแนนนั้นไม่ใช่เรื่องของการบีบบังคับให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงลงคะแนนตามที่หัวคะแนนต้องการ แต่หากเป็นเรื่องของผลประโยชน์ การตอบแทนบุญคุณ การมีน้ำใจ และความพอใจ ดังนั้น หัวคะแนนจึงเปรียบเสมือนคนกลางในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ของคะแนนเสียงสนับสนุนกับผลประโยชน์ที่ผู้สมัครต้องการคะแนนเสียงสนับสนุนเมื่อมีการเลือกตั้งนั้น หัวคะแนนจะทำหน้าที่ช่วยผู้สมัครหาคะแนนเสียงโดยได้รับผลตอบแทนเป็นทรัพย์สินเงินทอง หรือเป็นความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ จากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

แรงจูงใจในการเป็นหัวคะแนน แยกเป็น 3 กรณี คือ

1. การมีบุญคุณต่อกัน หรือเคยได้รับการช่วยเหลือจากผู้สมัคร และยังคงมีฐานะทางเศรษฐกิจ การเมือง ผลประโยชน์อื่น ๆ เพื่อสร้างอำนาจและอิทธิพลของหัวคะแนน
2. การเป็นญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง ผู้สมัครจะสมัครในเขตที่หัวคะแนนมีภูมิลำเนา หากมีญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงมาก โอกาสที่ญาติหรือเพื่อนของผู้สมัครจะช่วยหาเสียงให้แก่ผู้สมัครก็มีมากเช่นกัน
3. การได้รับผลประโยชน์จากผู้สมัคร เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้มีอิทธิพลกว้างขวางในชุมชนหาเสียงให้แก่ผู้สมัคร ผู้สมัครและหัวคะแนนต้องพึ่งพาอาศัยกัน หรือผู้สมัครมีฐานะดีก็จะสามารถให้ประโยชน์แก่หัวคะแนนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า หัวคะแนนมักจะเป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่นที่ชาวบ้านยอมรับนับถือและเกรงใจ เป็นผู้อาวุโสในชุมชน หรือเป็น

เครือข่าย เพื่อนฝูงที่นักการเมืองท้องถิ่นที่เคยให้การช่วยเหลือ การคุ้มครองจากนักการเมืองในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ การเมือง ผลประโยชน์อื่น ๆ เพื่อสร้างอำนาจและอิทธิพลให้แก่หัวหน้าคณะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของหัวหน้าคณะที่มีต่อการเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงครามพบว่า บทบาทของหัวหน้าคณะที่ประชาชนคาดหวัง คือ เป็นผู้รับปัญหาและความต้องการด้านสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านไปเสนอผู้สมัครที่ตนสนับสนุน ส่วนการรับรู้ของประชาชนต่อคุณลักษณะของหัวหน้าคณะ คือ หัวหน้าคณะเป็นบุคคลที่ชอบเงินสด ในการทำหน้าที่ของหัวหน้าคณะ คือ จะเป็นผู้สร้างความนิยมให้แก่ผู้สมัครที่ตนสนับสนุนผ่านการกล่าวถึงคุณงามความดี และผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร โดยจะใช้ญาติพี่น้องหาคะแนนนิยมให้แก่ผู้สมัคร และความสำเร็จของผู้สมัครขึ้นอยู่กับเครือข่ายของผู้สมัครนั้น (วรลักษณ์ พุ่มพวง และสมเกียรติ วันทะนะ, 2556)

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า หัวหน้าคณะมีความสำคัญอย่างมากต่อการหาเสียง โดยหัวหน้าคณะมักจะเรียกตนเองว่า เป็นผู้สนับสนุนมากกว่าที่จะใช้คำว่า หัวหน้าคณะ แต่ก็ยังทำหน้าที่เป็นกลไกในกระบวนการหาเสียงให้กับผู้สมัคร ทำหน้าที่เสมือนเป็นแขนขา เป็นผู้เร่งรัด ติดตาม กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญและภาพลักษณ์ที่ดีของผู้สมัคร (สุรพล ชมกุล และทองแพ ไชยตันเชือก, 2559)

การศึกษาการแข่งขันและปัจจัยที่มีผลต่อชัยชนะการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเลย พบว่า ความสำเร็จของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเลยส่วนใหญ่เกิดจากการสนับสนุนทำหน้าที่ของหัวหน้าคณะ ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับหัวหน้าคณะเป็นไปในรูปแบบที่มีความเชื่อมโยงกับการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น (ศิวัช ศรีโคคางกุล, อรรถพล เมืองมิ่ง, อนุวัฒน์ สุรยสิมาพงษ์, ฌาน เรื่องธรรมสิงค์ และเทอดศักดิ์ ไปจันทิก, 2562)

การศึกษาการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การหาเสียงของผู้สมัครใช้การหาเสียงผ่านหัวหน้าคณะ โดยผู้สมัครจะมอบหมายให้หัวหน้าคณะช่วยเหลือเพื่อการหาเสียง เพื่อให้หัวหน้าคณะทำหน้าที่รักษาระดับเสียงในพื้นที่ไว้ ภูมิหลังของหัวหน้าคณะในจังหวัดหนองบัวลำภู คือ เคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

หรือแกนนำเครือข่ายทางสังคมและองค์กรชุมชนต่าง ๆ (นพพล อัครชาติ, 2556; วรลักษณ์ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ, 2558)

การศึกษาการซื้อเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในปี 2558 โดยวิชัย โสสุวรรณจินดา พบว่า การซื้อเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีอยู่จริง โดยลักษณะและวิธีการซื้อเสียงมีหลากหลาย ตั้งแต่การให้เงินโดยตรงต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การให้เงินผ่านหัวหน้าคณะ หรือตัวแทน การพาไปเที่ยวดูงาน การให้สัญญาว่าจะให้ ประโยชน์ต่าง ๆ

การศึกษานักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2561 พบว่า การหาเสียงของนักการเมืองถิ่นแสดงออกผ่านการให้คำมั่นสัญญาหรือคำปรึกษา ผ่านหัวหน้าคณะซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ มีการจัดตั้งระบบหัวหน้าคณะทั้งในช่วงเวลาการหาเสียงเลือกตั้ง (ณัฐพงศ์ บุญเหลือ และสุวิชา วรวิเชียรวงษ์, 2561)

การศึกษานักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย วิชชุร นาครธ (2561) พบว่า การจัดตั้งและการบริหารจัดการระบบหัวหน้าคณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการเลือกตั้ง เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่มีความจำเป็นต้องเดินทางเข้าไปหาเสียงในชุมชนเองเช่นสมัยก่อน และไม่มีจำเป็นต้องเข้าไปคลุกคลีกับคนในชุมชน และรูปแบบการหาเสียงโดยการปราศรัยของผู้สมัครก็ได้ผลน้อย เพราะประชาชนส่วนใหญ่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมไม่มีเวลาฟังการปราศรัย ดังนั้น ระบบหัวหน้าคณะ จึงเป็นความจำเป็นในการหาเสียงเลือกตั้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ยังมีการใช้หัวหน้าคณะที่จะมาช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยใช้กลอุบายหรือให้เงินกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยสิ่งที่หัวหน้าคณะจะได้ คือ เงินค่าจ้างหรือการยกย่องเอาเงินบางส่วนที่ได้รับจัดสรรมาให้แจกไว้เป็นของตนเอง (กตัญญู แก้วหานาม และพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม, 2563)

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ในอดีตภาพลักษณ์ของหัวหน้าคณะถูกให้ความหมายในแง่ของการเป็นผู้นำเงินจากผู้สมัครไปจ่ายให้กับประชาชนเพื่อเป็นการซื้อเสียง แต่ในปัจจุบันหัวหน้าคณะได้รับการยกระดับให้ทำหน้าที่ประสานงาน บางครั้งมีบทบาทร่วมกับผู้สมัครในการวางแผนการหาเสียงและคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมเป็นกลุ่มผู้สนับสนุน คนที่เข้ามาเป็นหัวหน้าคณะเดิมที่เคยอยู่ในกลุ่ม

ของผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งที่เป็นทางการได้ขยายตัวออกมาหลากหลายมากขึ้น (ศุทธิกานต์ มีจัน, 2563)

สรุปว่า รูปแบบการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้ง ในระบบการเมืองไทย ตลอดระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา ยังอาศัยการหาเสียงผ่านหัวคะแนน และความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สมัครกับหัวคะแนนยังเป็นความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ ยังมีการช่วยเหลือเกื้อกูล และไม่ถือว่าเป็นการเลือกตั้งระดับใด ในด้านการหาเสียงของนักการเมืองยังต้องอาศัยหัวคะแนนเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการหาเสียงและหัวคะแนนยังมีอิทธิพลต่อการได้มาซึ่งคะแนนเสียงของผู้สมัคร ปรากฏการณ์ใหม่อื่นเนื่องมาจากวิวัฒนาการทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ สังคมไม่ได้นำข้อกำหนดสถานะทางเพศมาเป็นตัวแบ่งบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม จึงทำให้บทบาทหน้าที่ของความเป็นหัวคะแนนมิได้ถูกจำกัดอยู่ที่เพศชายเท่านั้น งานวิจัยนี้จึงต้องการค้นหาคำตอบว่า คุณลักษณะของหัวคะแนนหญิงเป็นเช่นไร รวมทั้งได้รับการยอมรับนับถือจากสังคมมากน้อยเพียงไร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกแบบกรณีศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 13 ตำบล 147 หมู่บ้าน ท้องที่อำเภอบ้านดุงประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13 แห่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ที่มิสืบทอดเลือกตั้งอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีบทบาททางการเมือง 3 กลุ่มคือ

1. ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานีโดยเลือกทุกคนที่เป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล ทั้ง 13 แห่ง จำนวน 50 คน

2. กลุ่มหัวคะแนน โดยผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มย่อย โดยนำรายชื่อมาจากคำแนะนำของกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในกลุ่มที่ 1 จำนวน 50 คน

ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีบทบาทในท้องถิ่นที่ผู้สมัครแนะนำ จำนวน 50 คน จัดขึ้น 5 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มย่อย ครั้งละ 10 คน

3. กลุ่มประชากรทั่วไป คือ ประชาชน ที่มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 13 แห่ง กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย กลุ่มประชากรในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 13 แห่ง มีกลุ่มประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนรวม 86,492 คน โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อหาขนาดตัวอย่างได้จากการวิจัยคำนวณโดยใช้สูตร การคำนวณขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจเพื่อประมาณค่าเฉลี่ย กรณีทราบขนาดของประชากร (อรุณ จิรวัฒนกุล, 2557) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 190 คน เลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบ้านดุงทั้ง 13 แห่ง โดยกำหนดให้มี อบต. 7 แห่ง ที่เลือกประชากร แห่งละ 14 คน ได้แก่ อบต. บ้านดุง อบต. ดงเย็น อบต. โพนสูง อบต. อ้อมกอก อบต. บ้านจันทน์ อบต. บ้านชัย และ อบต. นาไหม แห่งละ 14 คน ส่วน อบต. อีก 7 แห่ง เลือกแห่งละ 15 คน ได้แก่ อบต. ถ่อนนาลับ อบต. วังทอง อบต. บ้านม่วง อบต. บ้านตาด อบต. นาคำ แห่งละ 15 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด และประเด็นในการสนทนากลุ่มย่อยแบบเจาะลึก บันทึกการสังเกตภาคสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามนำไปลงรหัส และป้อนสู่ระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS for Window สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายด้วยคำร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง พร้อมสรุปวิเคราะห์ออกมาเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จัดระเบียบแยกส่วนออกเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อการครบถ้วนของเนื้อหา และนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. คุณสมบัติของผู้หญิงที่เหมาะสมจะเป็นหัวหน้า

ผู้หญิงที่มีลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นหัวหน้าคณะ คือ บุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นให้ความน่าเชื่อถือ หรือไว้วางใจ เป็นบุคคลที่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักเปิดใจกับผู้อื่นได้ด้วยความจริงใจ เรียนรู้รับฟังผู้อื่นโดยไม่มี ความลำเอียง เคารพความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเป็นกลาง เป็นผู้นำในชุมชนที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ เป็นที่นับหน้า ถูกราบในสังคม หัวหน้าคณะที่ประสบความสำเร็จในการชักนำใจ ให้ประชาชนมาลงคะแนนให้กับผู้สมัครมักจะใช้ความสัมพันธ์และ การยอมรับที่ชาวบ้านมีให้กับเขาเป็นเครื่องมือสำคัญในการโน้มน้าว ใจให้ชาวบ้านคล้อยตาม หัวหน้าคณะต้องมีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพทางการเมืองเพื่อช่วยให้ผู้ลงสมัครฯชนะการ เลือกตั้ง รู้จักการหาเสียงช่วยผู้สมัคร รู้ว่าการหาเสียงแบบใดที่จะ ไม่ทำให้ผู้สมัครถูกเพิกถอนสิทธิในการรับเลือกตั้ง เข้าใจความ ต้องการของพรรค และผู้สมัคร นำไปสู่การเสนอนโยบายช่วย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจเป้าหมายของตัวผู้สมัคร และอีกทั้งยังต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ฝักใฝ่หลายฝ่าย ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับ คนในท้องถิ่น รายละเอียดเสนอเชิงเปรียบเทียบไว้เป็นตัวเลขใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของคุณสมบัติผู้หญิงที่เป็นหัวหน้า คณะเสียงจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

คุณสมบัติ	ประชาชน	ผู้สมัคร	หัวหน้า
ความน่าเชื่อถือ	44.2 (84)	30.0 (15)	44.0 (22)
เป็นผู้นำองค์กรต่าง ๆ	17.4 (33)	26.0 (3)	14.0 (7)
มีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพทาง การเมือง	22.6 (43)	10.0 (5)	10.0 (5)

1.1 ในมุมมองของประชาชนที่ได้รับสิทธิเลือกตั้ง เมื่อ พิจารณาคุณสมบัติของผู้หญิงที่เหมาะสมจะเป็นหัวหน้า คณะประชาชนคิดว่าผู้ที่มีคุณสมบัติที่หาคะแนนเสียงช่วยผู้สมัครได้ ต้องมีความน่าเชื่อถือ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 ต้องมี ความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพทางการเมือง จำนวน 43

คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 เป็นคนซื่อสัตย์ ยุติธรรม เป็นคนดี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 และมีมนุษยสัมพันธ์ดี พุด เก่ง คิดเป็นร้อยละ 15.8 เพียง 30 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า คุณสมบัติของหัวหน้า คณะต้องมีความน่าเชื่อถือมาเป็นอันดับ 1 ต้องมีความรู้ความสามารถ และมีประสิทธิภาพทางการเมืองเพื่อช่วยผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งหา เสียง เมื่อได้ร่วมทีมต้องมีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ ดี เป็นคนดี พุดเก่ง เพื่อช่วยให้ผู้สมัครได้คะแนนเสียงมา

1.2 ในมุมมองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อพิจารณา คุณสมบัติของผู้หญิงที่เหมาะสมจะเป็นหัวหน้า คณะ ผู้สมัครรับ เลือกตั้งคิดว่าผู้ที่มีคุณสมบัติที่หาคะแนนเสียงช่วยต้องมีความเป็น ผู้นำชุมชน กว้างขวาง และเป็นคนที่นับหน้าถือตา น่าเชื่อถือใน พื้นที่ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 เป็นอดีตผู้นำองค์กร ในพื้นที่ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 มีความรู้ความเข้าใจ ในตัวผู้สมัครและนโยบายของพรรค จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีความรู้ความสามารถ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และเป็นคนที่มีความดี พุดจาไพเราะ มีความสุภาพ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า คุณสมบัติของผู้หญิงที่ จะเหมาะสมมาเป็นหัวหน้าคณะเสียงเป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือใน ชุมชน ช่วยเหลืองานในชุมชนมาตลอดจนเป็นที่รู้จัก และได้รับการ ไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ ส่วนใหญ่จะมาจากความเป็น สมาชิกกลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุข หรือจากการเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จนไปถึงประธานแม่บ้านท้องถิ่น หรือภรรยาผู้นำใน ชุมชนก็สามารถได้รับการไว้วางใจ และเคารพนับถือในสังคม ผู้หญิงมีความสุภาพอ่อนโยน พุดจาไพเราะ เข้าถึงประชาชนได้ ง่าย มีความรู้ ความสามารถ ช่วยให้ผู้สมัครหาเสียงได้เป็นอย่างดี เข้าใจนโยบายของผู้สมัครเพื่อจะสามารถเป็นตัวแทนผู้สมัคร นำเสนอผู้สมัครประชาชนเข้าใจในตัวผู้สมัครหรือนโยบายของ พรรคได้

1.3 ในมุมมองของหัวหน้าคณะ เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของ ผู้หญิงที่เหมาะสมจะเป็นหัวหน้า คณะ หัวหน้าคณะคิดว่าผู้ที่มี คุณสมบัติที่หาคะแนนเสียงช่วยมีความน่าเชื่อถือ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 เป็นผู้นำชุมชน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30 เป็นผู้นำองค์กรต่าง ๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มีความรู้ ความเข้าใจนโยบายของพรรคการเมือง มีเพียงเล็กน้อย คิดเป็น ร้อยละ 2.0 หรือจำนวน 1 คน และมีประสิทธิภาพทางการเมือง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0

โดยสรุปกล่าวได้ว่า คุณสมบัติของหัวหน้าผู้หญิงจะต้องเป็นคนมีความน่าเชื่อถือในชุมชน ความน่าเชื่อถือนั้นอาจมาจากการเป็นผู้นำชุมชน อาทิเช่น เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเป็นประธานของกลุ่มแม่บ้านในท้องถิ่น กลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุขก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่เป็นกลุ่มที่สามารถช่วยผู้สมัครหาเสียง การช่วยให้ผู้สมัครหาเสียงต้องเข้าใจนโยบายของผู้สมัครเพื่อจะสามารถเป็นตัวแทนผู้สมัครนำเสนอข้อมูลผู้สมัครให้ประชาชนเข้าใจในตัวผู้สมัครหรือนโยบายของพรรค ส่วนบางคนที่มีประสบการณ์ทางการเมืองก็สามารถช่วยผู้สมัครได้มากเช่นกัน

2. มุมมองของประชาชนต่อหัวหน้าผู้หญิง

ตัวเลขในตารางที่ 2 ชี้ให้เห็นว่าหัวหน้าเพศหญิงได้รับความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวหน้าเพศชาย จากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลการลงสัมภาษณ์ พบว่าประชาชนในตัวอย่างส่วนมาก จำนวน 110 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.9 มีความเชื่อถือว่าหัวหน้าที่เป็นเพศหญิงมากกว่าหัวหน้าเพศชาย ในหมู่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ (จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52) จะมองว่า หัวหน้าผู้หญิงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวหน้าชาย และในมุมมองหัวหน้าก็เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่ (จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 66) ให้ความเชื่อมั่นในหัวหน้าหญิงมากกว่าหัวหน้าชาย

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของหัวหน้าผู้หญิงและหัวหน้าชาย

กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ชาย	ผู้หญิง	ผู้ชายเท่ากับ กับผู้หญิง	รวม
ประชาชน	15.3 (29)	57.9 (110)	(26.8) (51)	100 (190)
ผู้ลงสมัคร	28.0 (14)	52.0 (26)	20.0 (10)	100 (50)
รับเลือกตั้ง หัวหน้า	12.0 (6)	66.0 (33)	22.0 (11)	100 (50)

คำอธิบายว่าในทั้ง 3 กลุ่ม ที่ให้ความเชื่อถือว่าหัวหน้าหญิงมากกว่าหัวหน้าชายมีเหตุผลอะไร ทำให้ทราบว่า ในหมู่ประชาชนที่ให้ความน่าเชื่อถือหัวหน้าหญิงมากกว่าหัวหน้าชายเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.3 ให้เหตุผลว่า หัวหน้าหญิง

สามารถโน้มน้าวให้ประชาชนเชื่อใจได้มากกว่าหัวหน้าชาย ร้อยละ 20.9 ให้เหตุผลว่า หัวหน้าผู้หญิงพูดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ร้อยละ 20 มองว่า หัวหน้าหญิงมีความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน มีความอ่อนโยนมากกว่าหัวหน้าชาย ร้อยละ 18.2 มองว่า หัวหน้าหญิงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวหน้าชาย ให้เหตุผลว่า หัวหน้าหญิงมีความจริงใจ มีสัจจะรักษาคำพูดมากกว่าหัวหน้าชาย และร้อยละ 13.6 ให้เหตุผลว่า หัวหน้าหญิงมีความจริงใจมากกว่าหัวหน้าชาย

ในมุมมองของผู้ลงสมัครฯ ส่วนใหญ่มีเหตุผลว่าหัวหน้าผู้หญิงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวหน้าชาย โดยผู้สมัครฯ ร้อยละ 30.8 มองว่า หัวหน้าหญิงมีความอ่อนโยนจริงใจมากกว่าหัวหน้าชาย และหัวหน้าหญิงมีความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตนมากกว่าหัวหน้าชาย คิดเป็นร้อยละ 30.8 หัวหน้าหญิงยังมีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด คิดเป็นร้อยละ 23.1 หัวหน้าหญิงพูดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใสมากกว่าหัวหน้าชาย คิดเป็นร้อยละ 15.4

ในมุมมองของหัวหน้าหญิง มองว่า หัวหน้าหญิงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวหน้าชาย ร้อยละ 39.4 ให้เหตุผลว่าหัวหน้าหญิงมีความอ่อนโยน และจริงใจมากกว่าหัวหน้าชาย ร้อยละ 27.3 มองว่า หัวหน้าหญิงมีความซื่อสัตย์ และรักษาคำพูด ร้อยละ 15.2 เห็นว่า หัวหน้าหญิงพูดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ร้อยละ 12.1 ให้เหตุผลว่า หัวหน้าหญิงมีความสุภาพ นอบน้อมถ่อมตน และร้อยละ 6.1 หัวหน้าหญิงสามารถโน้มน้าวให้ประชาชนลงคะแนนเสียงได้ดีกว่าหัวหน้าชาย รายละเอียดตามข้อ 3

ตารางที่ 3 เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่ามองหัวหน้าหญิงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวหน้าชาย

ความน่าเชื่อถือ	ประชาชน	ผู้สมัคร	หัวหน้า
1. ผู้หญิงมีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด	18.2 (20)	23.1 (6)	27.3 (9)
2. ผู้หญิงมีความอ่อนโยน จริงใจ	13.6 (15)	30.8 (8)	39.4 (13)
3. ผู้หญิงสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน	20.0 (22)	30.8 (8)	12.1 (4)
4. ผู้หญิงพูดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส	20.9 (23)	15.4 (4)	15.2 (5)
5. ผู้หญิงมีความสามารถในการโน้มน้าวให้ประชาชนลงคะแนนให้ผู้สมัคร	27.3 (30)	-	6.1 (2)
รวม	100 (110)	100 (26)	100 (33)

ถึงแม้ว่าประชาชนเป็นส่วนน้อยมองว่า หัวคะแนนชายมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวคะแนนหญิง งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์หาเหตุผล ทำให้ทราบว่า ร้อยละ 31.0 ของผู้ที่ตอบว่าหัวคะแนนชายมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวคะแนนหญิงให้เหตุผลว่า หัวคะแนนชายมีประสบการณ์ทางการเมืองมากกว่า ร้อยละ 27.6 มองว่า หัวคะแนนชายมีความเป็นผู้นำ กล้าคิดกล้าทำ และร้อยละ 41.4 ให้เหตุผลว่า หัวคะแนนชายมีอุดมการณ์ ยึดมั่นในอุดมการณ์มากกว่าหัวคะแนนหญิง

ในส่วนของผู้ลงสมัครฯ ร้อยละ 42.8 มองว่า หัวคะแนนชายมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวคะแนนหญิง ให้เหตุผลว่า หัวคะแนนชายมีอุดมการณ์ และยึดมั่นในอุดมการณ์มากกว่าหัวคะแนนหญิง ร้อยละ 35.7 หัวคะแนนชายมีประสบการณ์ทางการเมืองมากกว่าหัวคะแนนหญิง และหัวคะแนนชายมีภาวะผู้นำ กล้าคิด กล้าทำมากกว่าหัวคะแนนหญิง คิดเป็นร้อยละ 21.4

ในมุมมองหัวคะแนนชาย มองว่า หัวคะแนนชายมีอุดมการณ์ และการยึดมั่นในอุดมการณ์มากกว่า ร้อยละ 16.7 มองว่า หัวคะแนนชายมีภาวะผู้นำ กล้าคิด กล้าทำ มากกว่าและให้เหตุผลว่า หัวคะแนนชายมีประสบการณ์ทางการเมืองมากกว่าหัวคะแนนหญิง คิดเป็นร้อยละ 16.7 รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างมองว่าหัวคะแนนชายมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวคะแนนหญิง

ความน่าเชื่อถือ	ประชาชน	ผู้ลงสมัคร	หัวคะแนน
ผู้ชายมีประสบการณ์ทางการเมือง	31.0 (9)	35.7 (5)	16.7 (1)
ผู้ชายมีภาวะผู้นำ กล้าคิดกล้าทำ	27.6 (8)	21.4 (3)	16.7 (1)
ผู้ชายมีอุดมการณ์ และยึดมั่นในอุดมการณ์	41.4 (12)	42.8 (6)	41.4 (4)
รวม	100 (29)	100 (14)	100 (6)

สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้หญิงที่จะเป็นหัวคะแนนเสียงควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้ประชาชนเคารพนับถือ สามารถเข้าใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เรียนรู้รับฟังผู้อื่นโดยไม่มี ความลำเอียง ทำตัวเป็นกลางเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น รู้จักเปิดใจกับผู้อื่นด้วยความจริงใจ สิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่หัวคะแนนต้องมี บุคคลที่ได้รับการไว้วางใจจากประชาชนส่วนใหญ่จะมาจากการเป็น ผู้นำในชุมชน สมาชิกกลุ่ม อาสาสมัคร สาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้หญิง รวมไปถึงแม่บ้าน

ท้องถิ่น หรือภรรยาผู้นำในชุมชน จะได้รับความน่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในชุมชน จนนำไปสู่การมีบทบาททางการเมือง การมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการเป็นหัวคะแนน ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าหัวคะแนนหญิงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหัวคะแนนชาย เพราะหัวคะแนนหญิงมีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ และรักษาคำพูด สามารถใช้ความอ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าหาประชาชนได้ง่าย หัวคะแนนผู้หญิงพูดจาไพเราะ อี้มน้ำใจ แสดงความจริงใจแทนผู้สมัครฯ ให้ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนได้ดีกว่าหัวคะแนนชาย จึงทำให้ทราบว่า เมื่อบทบาทของผู้หญิงมีมากขึ้นในสังคม การหาเสียงที่ต้องมีหัวคะแนนเป็นผู้ช่วยหาเสียง จึงควรจะใช้หัวคะแนนที่เป็นหญิง จึงกล่าวได้ว่าหัวคะแนนหญิงสามารถช่วยผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งหาเสียงได้ดีกว่าหัวคะแนนผู้ชาย

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจุบันบทบาทของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงได้รับการเรียนรู้การศึกษาสูงขึ้น ผู้หญิงจึงมีโอกาสในการเป็นผู้นำในองค์กรต่าง ๆ และได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นมากขึ้น ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นผู้หญิงได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น มีสัดส่วนที่สูงขึ้น ในระดับประเทศ เราได้เห็นผู้หญิงก้าวเข้าไปเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย พร้อม ๆ กันนั้นเราได้เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงที่นั่งในสภามีจำนวนมากขึ้น ในประเด็นนี้ ธนิษฐา สุขะวัฒนะ (2551) มองว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้เป็นวิวัฒนาการที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางกฎหมายที่ให้ความเสมอภาคกันของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายต่างมีบทบาท สิทธิและหน้าที่ที่เท่าเทียมกันหรือไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาจากพื้นที่ทางการเมืองของผู้หญิงในระดับโลก เราจะเห็นแนวโน้มว่า ผู้หญิงที่เป็นนักการเมืองจะมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตลอดระยะเวลา 30 ปี ที่ผ่านมา ในส่วนของผลการวิจัยที่เกี่ยวกับที่มาของคะแนนเสียงของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งนั้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยยังเป็นเช่นเดิม กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับใด ในการหาเสียงของนักการเมืองยังต้องอาศัยหัวคะแนนมาช่วยหาเสียงสนับสนุนการหาเสียงและหัวคะแนนยังมีอิทธิพลต่อการได้มาซึ่งคะแนนเสียงของผู้สมัคร หลายครั้งที่ชัยชนะของผู้สมัครเกิดจาก

ความสามารถในการบริหารจัดการหัวคะแนน (วิชชุกร นาครณ, 2561) แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนชื่อเรียกใหม่ จากคำว่า หัวคะแนน มาเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้สนับสนุนทางการเมือง มีการยกระดับจากการเป็นผู้ช่วยเหลือ เป็นปากเสียงระหว่างนักการเมืองและประชาชนในท้องถิ่น มาเป็นผู้รับปัญหาและความต้องการด้านสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านไปเสนอผู้สมัครที่ตนสนับสนุน เป็นผู้สร้างความนิยมให้แก่ผู้สมัครที่ตนสนับสนุนผ่านการกล่าวถึงคุณงามความดีและผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร (วรลักษณ์ พุ่มพวง และสมเกียรติ วันทะนะ, 2556) (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ, 2558; วิชาญ โสสุวรรณจินดา, 2558; วิชาญ นาครณ; 2561; ศิวา ศรีโกกลางกุล และคณะ 2562; กตัญญู แก้วหานาม และพิมพ์ลลิตา แก้วหานาม; 2563)

การรับรู้ของประชาชนและผู้สมัครเลือกตั้งในเรื่องบทบาทของหัวคะแนนก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่หัวคะแนนถูกมองเป็นผู้เคาะประตูบ้าน เป็นตัวกลางในการหาเสียงด้วยการใช้เงิน หรือให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้สิ่งต่าง ๆ มาเป็นเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลงานคุณงามความดีของผู้สมัครและเป็นผู้ช่วยดูแลรับผิดชอบคะแนนเสียงในพื้นที่มาเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ และเป็นผู้แทนของชุมชนในการนำเสนอปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน เร่งเร้า ติดตาม กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้สมัคร (สุรพล ชมกุล และทองแพ ไชยตันเชือก, 2559)

นอกจากที่กล่าวมาแล้วในเรื่องของการยกสถานะและปรับบทบาทของหัวคะแนนแล้ว ในบางพื้นที่ หัวคะแนนยังได้รับการยกระดับให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายในการหาเสียง รวมทั้งยังเป็นผู้แนะนำเสนอรายชื่อผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะมาร่วมเป็นหัวคะแนนให้แก่ผู้สมัคร (วิชาญ โสสุวรรณจินดา, 2558; ศุทธิกานต์ มีจั่น, 2563) ปรากฏการณ์ใหม่อันเนื่องมาจากวิวัฒนาการทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (เกรียงศักดิ์ โชติจรัสเกียรติ, 2558)

กล่าวคือ สังคมไม่ได้นำข้อกำหนดสถานะทางเพศมาเป็นตัวแบ่งบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม จึงทำให้บทบาทหน้าที่ของความเป็น หัวคะแนนมิได้ถูกจำกัดอยู่ที่เพศชายเท่านั้น ประกอบกับผลจากการวิจัยนี้ได้บ่งชี้ว่า หัวคะแนนที่เป็นเพศหญิงเองก็มีความน่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถทางด้านการเมืองไม่ต่างจากเพศชาย และความเชื่อถือว่าหัวคะแนนได้รับจากผู้สมัคร คือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการ

สื่อสาร สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังคล้อยตามได้ ทำให้สามารถรักษาสถานะคะแนนเสียงของผู้สมัครไว้ได้

งานวิจัยนี้ มิได้ศึกษาถึงบทบาทของผู้หญิงในฐานะผู้นำทางการเมือง แต่เป็นการศึกษาถึงผู้หญิงในฐานะผู้สร้างผู้นำหรือผู้ชี้แนะให้ประชาชนเห็นว่า ใครควรจะมาเป็นผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ในทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น องค์ประกอบหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้ผู้ลงสมัครรับการเลือกตั้งเพื่อเป็นผู้นำและเป็นตัวแทนของประชาชนได้รับคะแนนเสียงข้างมาก ได้แก่ “หัวคะแนน” งานวิจัยนี้ไม่เพียงแต่ได้ยืนยันว่ากลไกหรือหัวคะแนนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเมืองท้องถิ่นแต่งานวิจัยนี้ยังได้ชี้ให้เห็นว่า ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยครั้งนี้ มีหัวคะแนนผู้หญิงมากกว่าหัวคะแนนชาย เพราะด้วยเหตุผลว่า หัวคะแนนผู้หญิงเป็นผู้มีความรู้และความสามารถ มีความสนใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงเท่ากับหรือมากกว่าหัวคะแนนชาย ขณะเดียวกันงานวิจัยนี้ได้ก่อให้เกิดการตั้งคำถามต่อไปอีกว่า อะไรที่ทำให้ผู้หญิงที่เป็นหัวคะแนนนอกจากจะสามารถธำรงไว้ซึ่งความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือจากประชาชน เป็นบุคคลที่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีสัจจะและรักษาคำพูด มีความอ่อนโยน พุดจาไพเราะ และมีบทบาทสำคัญในสังคมเป็นผู้นำองค์กรผู้หญิงในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข หรือเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่สามารถโน้มน้าวใจประชาชนให้คล้อยตามและลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครแล้ว หัวคะแนนผู้หญิงเหล่านี้ยังคงรักษารูปแบบของการเป็นผู้ดูแลและเป็นผู้คุ้มครองสมาชิกในครอบครัวโดยไม่บกพร่อง ครอบครัวยังไว้อย่างไร หัวคะแนนผู้หญิงเหล่านี้มีวิธีการหรือรูปแบบในการบริหารครอบครัวอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การใช้คุณลักษณะและบทบาทของหัวคะแนนหญิง ไปใช้ในการชักจูงและโน้มน้าวประชาชนให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งและรณรงค์หรือเชิญชวนให้ผู้สมัครหาเสียงโดยอาศัยเพียงอุดมการณ์และนโยบาย โดยปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2. การวิจัยเกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ หรือศิลปะ

1. การวิจัยเกี่ยวกับวิธีการรักษาบทบาท ของการเป็น ในการดูแลครอบครัวจากใครและอย่างไร
ผู้ดูแลครอบครัว และวิธีการหรือรูปแบบในการบริหารครอบครัว
อย่างไรของหัวหน้าคนผู้หญิง

เอกสารอ้างอิง

- [1] กตัญญู แก้วหานามและพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม. (2563). ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรในจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 10(3), 190–205.
- [2] เกรียงศักดิ์ โชติจรงค์เกียรติ. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 1(1), 50–62.
- [3] ณัฐพงศ์ บุญเหลือ และสุวิชา วรวิเชียรวงษ์. (2561). นักการเมืองถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวิจัยและพัฒนาวลัยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(3), 163–173.
- [4] ธนิษฐา สุขวัฒน์. (2551). *สตรีกับการเมือง: ความเป็นจริง พื้นที่ทางการเมือง และการขับเคลื่อน*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- [5] นพพล อคชาต. (2556). วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 2(1), 40–71.
- [6] นรนิติ เศรษฐบุตร. (2547). *สารานุกรมการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- [7] วรลักษณ์ พุ่มพวง และสมเกียรติ วันทะนะ. (2556). บทบาทหัวหน้าคนกับการเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 2(2), 146–159.
- [8] วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อคชาต. (2558). การศึกษาการเมืองถิ่นและนักการเมืองถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 2(1), 23–48.
- [9] วิชชุร นาคธน. (2561). นักการเมืองถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 1–15.
- [10] วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2558). การซื้อเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในประเทศไทย. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 16(1), 78–87.
- [11] ศิวัช ศรีโกคางกุล, อรรถพล เมืองมิ่ง, ธนอมวงศ์ สุรยสิมาพงษ์, ฌาน เรืองธรรมสิงห์ และเทอดศักดิ์ ไปจันทิก. (2562). *การศึกษารูปแบบ วิธีการ และผลกระทบการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ จังหวัดเลย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- [12] ศุภกานต์ มีจัน. (2563). *พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 จังหวัดร้อยเอ็ด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. หน้า 89–107.
- [13] *สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอุดรธานี*. (2563). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดอุดรธานี. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.ect.go.th/udonthani/main.php?filename=index>
- [14] สุรพล ชมกุล และทองแพ ไชยตันเชือก. (2559). พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการธรรมทัศน์*, 15(3), 103–118.
- [15] อรทัย กักผล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จริยสนิทางค์การพิมพ์.
- [16] อรุณ จิรวัฒน์กุล. (2557). *สถิติในงานวิจัย เลือกใช้อย่างไรให้เหมาะสม*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์. หน้า 14